

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XVIII—XIX



BELGRADE
1987—1988

BALCANICA XVIII—XIX, Београд 1987—1988, 9—453.



БХ да су догађаји од 1912. имали карактер оружаног некоординираних акција Албанаца, је неодржив. Са своје стране ЗЦ велича овај устанак и лица, која се у њему помињу (турског посланика Парламента Хасан Приштину, Иса Бољетинца и друге бегове и главаре). Колико је доказао, у целини, против кога су се борили ове „патриоте“, закључиће сами читаоци. Треба напоменути само, да они, а и аутор, третирају Косово, као етнички чисто подручје. У њима се не виде и други народи, а савез са Србима се не помиње нигде, од Призренске лиге до овог „општег устанка“, као да Срба нема на Косову. Требао би доста простора да би се полемисало са ЗЦ. Он сматра да се нико не може бавити албанском историјом и личностима, ако не зна тај језик. Исправља Б. Храбака да није Бољетинац, него Бољетини, да није Махмудбеговић — него безвић итд. Антон Чета, познавалац албанске народне поезије, у својој прилози о неким аспектима структуралног развоја албанске баладе (*Quelques aspects du développement structural de la ballade albanais*) даје још једно виђење албанске баладе, о њеној распрострањености и старости, које дели у две групе: 1. Баладе сачуване међу Арбрешима у Италији и 2. касније баладе са севера и се-

верозапада и североистока Албаније. О Божићним празницима међу хришћанским делом Албанаца, у којима се чувају и остаци култова паганског веровања, које се среће и код муслимана, пише Марк Краснићи, у прилози (*Aspects paires de la tradition de la fête de Noël*), док Дрита Халими-Статовић, пише, о једном, такође, етнографском проблему: удешавање главе код албанских жена на Косову (*Arrangement de la tête chez les femmes albanais dans quelques regions de la Kosovo*) и у приказу књиге даје се осврт на књигу Идриза Ајетија *Студије из историје албанског језика (1982)* од Реџена Исмајлија, док о Речнику савременог албанског језика (Тирана, 1980) пише Бемал Мурати.

Највише користи од многих радова, поменутих у овом зборнику, имаће балканологија, јер док су раније многи истраживачи Италијани и Немци, рецимо, а, потом Словени, доста трагали за Илирима и другим балканским народима, сада то чине Албанци, те ће се независно од мотива трагања за питањима из прошлости, ближе и даље, сакупити релевантан материјал, који ће послужити научницима за извођење одребених закључака о прошлости Балкана.

8. I 1988.

Београд

Драгутин Мишовић

ЖИВОТ И ДЕЛО КОНСТАНТИНА ЈИРЕЧЕКА

— Ivan Dorovský, *Konstantin Jireček — život a dílo*, Brno 1983. —

До почетка XIX stoleћа Балкан је у европским оквирима био забачена и непозната област. Тек тада се ова »terra incognita« почела геополитички и културно-историјски приближавати Европи, најпре преко немачких, француских, енглеских и руских научника, преко њихових географско-путописних, историјских, ет-

нографских и књижевних написа о народима балканског поднебља. До западног несловенског света, по речима аутора ове јединствене и свеобухватне монографске целине, допрло је најпре балканско наслеђе народне културе преко збирке српских народних песама, *Пјеснарице*, 1814—1815, Вука Караџића, преко

превода и написа о њима (Гете, Грим, Ранке, Таалв).

Истичући све то у приступном тексту ове прве монографске обраде живота и дела К. Јиречека, њен аутор Иван Доровски следи хронолошки путописна и историјска дела о Балканским народима (J. Chr. Engel, L. Ranke, J. W. Zinkeisen, F. M. Pouqueville, A. Voué, J. Dobrovsky, P. J. Šafarik и др.). Између уводних и закључних речи, на преко 230 страница, И. Доровски је живот и дело К. Јиречека разудио у десетак поглавља. Заснивајући своја запажања на подробној анализи појединих периода живота и стваралачке делатности Јиречекове, И. Доровски је настојао да проучи изворе и научне импулсе његовој славистичкој и балканолошкој оријентацији. Посебно је наглашена Јиречекова научничка делатност у периоду завршне фазе национално-ослободилачких покрета јужних Словена 70-их година прошлог столећа.

Пажња Ивана Доровског усредсређена је на три области Јиречекове делатности. Најпре обрађује тзв. бугарски период његових проучавања, затим прати његов педагошки и научни рад у време предавања на прашком и бечком универзитету, да би се онда више задржао на Јиречековим радовима из области историје, демографије, етнографије и другим питањима средњовековне Далмације, Дубровника, Босне, Херцеговине, Хрватске, Албаније и Грчке.

Јиречекова дисертација *Dejni národa bulgarského* (1876) објављена потом и на немачком језику (*Geschichte der Bulgaren*), представља његов први синтетички научни рад. Проводећи дубљу анализу овог дела, Доровски

подвлачи његову актуалност. Иначе, Јиречекова дела са бугарском тематиком су постала основа критичке бугарске историографије, чиме се завршава период започет *Историјом Славенобугара* Пајсија Хиландарског.

У међувремену К. Јиречек се посветио архивским студијама и путовањима, да би потом опет постао професор историје, с посебним освртом на историју Словена и Балканског полуострва. Архивске студије, после Бугарске, наставио је у Дубровнику. Од тада се све више научно задржавао на српској и дубровачкој прошлости. „Био је најсрећнији spoj између слависте историка и византолога, свестран балканолог, пример научника, коме су подједнако мили и познати проблеми истока и запада.“

У анализи главних дела К. Јиречека, И. Доровски зналачки користи његову богату преписку са чешким и другим словенским и несловенским славистима, што је осетна новина у токовима проучавања Јиречековог доприноса познавању словенске и европске историографије. При томе је аутор успешно показао да је К. Јиречек искористио све њему доступне изворе — културно-историјске, књижевне, етнографско-фолклористичке, географске и филолошке — који се односе на јужнословенске и друге балканске народе. Захваљујући таквој обради историјске грађе у својим делима К. Јиречек је постао родоначелник Балканолошког приступа проучавању историје. Његова дела чине нову епоху у европској историографији и крај периоду некритичког проучавања историјских извора.

Миодраг Стојановић